

Výcvik malých pěších jednotek a znázorňování paleb.

V poslední době byla věnována zvýšená pozornost otázkám výcviku při zkrácené presenční službě. Jak ve Vojenských rozhledech, tak ve Vojenské výchově bylo o této otázce častěji pojednáno a skoro vždy upozorňovali autoři článků na výcvikovou metodu francouzského plukovníka Lemoína (kniha byla vydána péčí VÚV. v překladu pplk. gšt. Pohunka). Na tuto metodu jsem upozornil r. 1927 v 1. čísle Vojenských rozhledů. Tímto článkem chci více méně pokračovat a upozornit na jiný článek, uveřejněný ve Vojenských rozhledech, který je v přímé souvislosti s onou metodou.

Zkrácení presenční služby vyžaduje četných opatření vojenské správy, aby obrana státu byla zajištěna; jedním z oněch opatření je důkladná revise dosavadních výcvikových metod a pomůcek při výcviku používaných.

Je pravda, že každá metoda, je-li skutečně metodou, vede k vytčenému cíli, je však otázka, zda se onoho cíle též dosáhne v daném čase. Již r. 1927 jsem poukázal na to, že mnohé používané metody neodpovídají časově 18měsíční presenční službě a že tím méně budou vyhovovat službě 14měsíční. Změna dispoiční doby vyžaduje změny způsobu provádění.

Vojenský aparát je velmi citlivý na změny, protože opatření, mnohdy zdánlivě nepatrná, zasahují hluboko do všech složek armády. Změny se těžko vžívají, poněvadž se ve vojsku v mnohých věcech udržuje příliš mnoho materiální tradice. Jsou různé názory na tradici. Jeden tvrdí, že tradice je vzpruhou, jiný ji považuje za přítěž.

Rozdělíme-li tradici na dva druhy, to je tradici morální a materiální, je možno říci, že právě tak, jako je tradice morální neobyčejnou vzpruhou, tak tradice materiální je neobyčejnou přítěží.

Při jakékoli zamýšlené změně je nutno především studovati důvod, který změnu vyžaduje. V našem případě je to zkrácení času. Čas všeobecně, vzhledem k činnosti, lze nahraditi:

1. zlepšenou organizací pracovní — metoda,
2. zvýšenou výkonností jednotlivců — doba denního zaměstnání,
3. zvýšením kvality pracovníků — jakostí cvičitelů,
4. zvýšeným počtem pracovníků — počet důstojníků a déle sloužících poddůstojníků,
5. vhodnými pomůckami,
6. zjednodušením úkonů,
7. použitím materiálu, který se dá snáze zpracovati — branná výchova,
8. opatřením majícím za účel udržeti výkonnost pracovníků na plné výši — zdravotní stav, výživa,
9. vyloučením všech vedlejších úkonů, které nejsou s hlavním pracovním úkolem v přímém vztahu,
10. zvyšováním výkonnosti jednotlivců poskytováním jak morálních, tak i hmotných odměn.

Všechny tyto zhruba vyjmenované složky musí býti nejen důkladně studovány, ale též pečlivě navzájem hodnoceny všemi činiteli, kteří mají výcvik na starosti.

Podrobné studium uvedených složek by vzrostlo v příliš obšírné pojednání. Přestanu na tom, že pojednám o metodě a výcvikových pomůckách pro znázorňování palby, a to se zřením k metodě plukovníka Lemoína.

Při studování otázek výcvikových je rovněž nutno uvážiti, že každá armáda musí míti připravenu pro případ válečného konfliktu metodu krátkodobého, racionálního výcviku. Účelem tohoto výcviku bude jednak rychlá rekapitulace výcviku záložníků, kteří nastoupí vojenskou službu, jednak rychlý výcvik dalších doplňků. Tato metoda musí býti pružná, aby mohly býti cvičeny nové poznatky, jež přinesou již první dni bojů.

Jak jsem již uvedl, změny ve výcvikové metodě vznikly zkrácením výcvikové doby; při jejich revisi je však záhodno pohlédnouti zpět, posouditi dosavadní výcvikové výsledky a povšimnouti si chyb, jestliže se snad vyskytují.

Pozorujeme-li nestranně výcvik pěchoty, musíme uznat, že výcvik mužstva, poddůstojníků a důstojníků je dobrý, ba ve většině případů velmi dobrý. Nelze však vždy tvrdit totéž o výcviku družstev, čet a rot.

Cvičení některé jednotky činí někdy dojem zápasu fotbalové jedenáctky, mající výborného kapitána, složené ze samých dobrých hráčů, ale každý hráč je z jiného klubu — nejsou sehráni. Detailní výkony jednotlivců jsou výborné, výkon celku však není úměrný kvalitě jednotlivců.

Každý uzná obtíže velitelů pěchoty, na něž při výcviku jednotek naráží. Dříve vzpomenutý nedostatek může býti vinou zděděného programu a metody.

Otázkou metody je pracovati co nejdříve o soudržnosti jednotek. Program v daném čase a s daným materiálem musí vyjádřiti přesně otázku: Mohu vycvičiti výborné jednotlivce a jednotky nebo průměrné jednotlivce a jednotky nebo konečně průměrné a podprůměrné jednotlivce a průměrné jednotky?

Zdá se, že se některé rozvrhy příliš věnují nadprůměrnému jednotlivci a na vytvoření průměrné jednotky nezbude času.

Znovu se naskytá otázka času, a připojíme-li otázku soudržnosti jednotek, může se dříve zjištěný nedostatek rozvrhnouti v tyto výcvikové chyby:

mnoho teorie — málo praxe,
mnoho povídání — málo práce,
mnoho cvičitelů — málo velitelů,
mnoho povelů — málo samostatnosti,
mnoho vědomostí — málo důkladných znalostí.

Vyskytne-li se chyba, musí se vymýtit. Aby zásah byl skutečně účinný, musíme si uvědomit, proč ona chyba vznikla.

Přílišná obsáhlost teorie má svůj původ v několika příčinách; některé závažnější uvádím:

V malých jednotkách se příliš často napodobuje způsob výcviku vyšších jednotek. Velitel družstva studuje prvky rozhodnutí, pracuje podle námětu a p. I když snad přepínám, faktem zůstane, že se často cvičí více zdoluhavá úvaha než rychlé jednání. Pojmy, jež se při úvahách vyskytují, jako palebné základny, převaha palby, postupné cíle atd., zůstanou pro poddůstojníka mlhavou teorií.

Dalším důvodem přílišné obsáhlosti teorie a zbytečných znalostí je, že i v malých jednotkách je často svěřeno vyučování různým vojenským oborům různým jednotlivcům. Jeden poddůstojník je specialisován na střelbu, druhý na plyn atd. a na vyučování jest jim přidělen čas. Tak se stanou jednotlivci specialisty, kteří ovládají svůj obor až do zbytečných podrobností. Své znalosti nejenom uplatňují, aby se pochlubili svou učeností a vyplnili čas jim přidělený, ale též je vyžadují.

Tak je požadováno od jednotlivců tolik látky, že jsou jí přetíženi. Jsem toho názoru, že v malých jednotkách má velitel vyučovati sám všem předmětům. To, co zná velitel z různých detailů, musí pro jednotlivce jednotky postačit.

Nemalým šířitelem teoretických znalostí a zbytečných názvů jsou některé obsáhlé příručky.

Rozhodující složkou racionálního výcviku jest jakost velitelského a cvičitelského sboru a tím vstupuje do popředí rovněž otázka jeho výchovy. Výkonnými orgány výcviku mužstva jsou mladí důstojníci a poddůstojníci, kdežto vedoucími orgány jsou starší důstojníci. Vidíme vedle sebe dvě odlišné kategorie; první, jež nebyla ve válce, druhou, jež má válečné zkušenosti. Má-li výcvik vyhovovat požadavkům, jež klade skutečné bojiště na výkony vojína, je nezbytně nutno, aby vedoucí činitelé přenesli své zkušenosti na činitele výkonné. Toho se nedá dosíci přednáškami, nýbrž jen přímým řízením a usměrňováním výcviku. Usměrnění nesmí přestat na vytvoření programu a schvalování námětu. Zásah musí býti hlubší, nepřetržitý a jíti již od zahájení výcviku za konečným cílem, kterým je vytvoření soudržné a ovladatelné jednotky.

V cvičitelském sboru poddůstojnickém se jeví silná tendence přepínati mechanické cviky, jako pořadová cvičení, cviky s puškou, šerm bodákem atd. První příčinu tohoto úkazu je možno hledati v tom, že se poddůstojníci snadno naučí ovládati mechanismus až do podrobností. Vycvičí si oko na provedení výkonu a při tom při všem — mozek nemusí pracovat a fysicky se unaví jeho hlas. Druhou příčinou jest, že dobře

neovládají výcvik bojový. Ponechá-li se jim volnost v bojovém výcviku, vytvoří situace mnohdy nemožné, přes to však sáhodlouhými výklady snaží se vyvoditi ze cvičení poznatky a odůvodniti své řešení.

Jednoduchou pomocí, jak napravit uvedenou závalu, jest zmechanisovat z bojového výcviku vše, co se zmechanisovat dá. Mechanismus správně usměrněný k vytčenému cíli má mnohem větší význam nežli myšlenkový a prováděcí zmatek. Vytvořme základní mechanismus bojového výcviku, vycvičíme v něm své poddůstojníky a získáme výborné pomocníky. Při tom je nutno zdůrazniti, že si poddůstojník nesmí vymýšleti náměty — jemu musí býti dány přesné bojové situace, při nichž vojiny neučí, ale velí jim. Tím odklidíme jiný závažný nedostatek — mnoho cvičitelů, ale málo velitelů.

Přejdeme k jiné chybě: mnoho povelů — málo samostatnosti. Tento nedostatek má snad mimo jiné svůj kořen v pojmenování „velitel“. Snad by činnost velitele družstva a i čtyři lépe vyjadřoval název „vedoucí“. Vždyť na bojišti v malých jednotkách se nevelí, nýbrž jednotka se vede, hlavním činitelem v boji není povel, nýbrž osobní příklad, vojini pracují podle toho, co činí velitel, a rozkaz se obyčejně nahrazuje jen nepatrným znamením anebo pokynem. Pověly a rozkazy, jak je slyšíme na cvičišti, nejsou podobným způsobem dávány na bojišti. Konečně, jdeme se podívat na větší cvičení a uvidíme, jak se rozkazová technika mění proti cvičišti. Pro nedostatek praxe v bojovém velení vymkne se toto velení často z rukou velitelů a zvrhne se na vzájemné, tak často na cvičeních vytýkané pokřikování. Rozkazové technice v malých jednotkách se věnuje příliš mnoho času, dokonce poddůstojníci jsou cvičeni ve vydávání písemných rozkazů; tohoto času by se dalo využít mnohem užitečněji.

Nejdůležitější povel v malých jednotkách je: „Za mnou!“ Bohužel, slyšíme jej tak málo na cvičišti i za cvičení.

A nyní něco o povelích. Ten, kdo si myslí, že má jednotku v ruce, jen když se před ní postaví a zavelí „Pozor!“ a jednotka stojí v pozoru, ten se velice mylí. Velitelem je ten, kdo ovládá svou jednotku, i když je rozptýlena a ona pracuje podle jeho vůle i tehdy, když on nemá možnost přímého zásahu — a toho se dosáhne jen v tom případě, dá-li velitel své jednotce soudržnost, jednotný výcvik a ovládá ji *d u c h e m* a *n e j e n o m h l a s e m* a *p o j í t k y*. A kam vede celé to „povelování“? To vede k tomu, že ti, co dávají povely, málo pracují, a ti, jimž povely patří, ztrácejí samostatnost, iniciativu a hlavně pojem odpovědnosti.

Další závadou je, že často není vyhraněn rozdíl mezi výcvikem vojína a výcvikem vedoucího a není přesně vytčena vyučovací látka, kterou musí ovládati vojín, nižší poddůstojník, děle sloužící poddůstojník atd. Vojini i poddůstojníci jsou často přetíženi zbytečnou teorií. Co je platné, že vojín ví, jak dlouhý je vývrt hlavně a při tom špatně střílí? Co je platné, že vojín zná všechny součástky ručního granátu, když mu právě dlouhým výkladem o vnitřním mechanismu, který nikdy nepochopil, byla vzata důvěra v granát a nedovede jej správně vrhnout? Co má za význam zkoušení desátníka-aspiranta z povinností „velitele kasáren“, když jím nikdy nebude? Konečně, co by bylo platné uvažovat dále o chybách a nehledati prostředky k jejich vymýcení? Tím přejdeme k úvaze o metodě plukovníka Lemoína a k jejímu provádění.

Plukovník Lemoine stavěl celou svou metodu na přirovnání vojenského výcviku s šermířským zápasem. Zásluhou výcvikové metody, jež se v šermu poznenáhla ustálila během několika století, je učitel s to

shrnutí celý šerm do nepatrného počtu jednoduchých úderů. Tři nebo čtyři útoky, tři nebo čtyři úbrany obyčejnému smrtelníku postačí. Těchto několik úderů tvoří „lekci“. Když se s nimi žák dostatečně seznámí, dovolíme mu provést zápas, kde je ponechán sám sobě a kde se pokusí využít toho, čemu jsme jej právě naučili. V srovnání s bojovým výcvikem nazývá plukovník Lemoine lekcí „jednoduché sestavy“ a zápasem „cvičení“.

Základní sestavy řadí pak do čtyř hlavních skupin:

1. Zajištění: Zajištění na pochodu a na místě (při zastávce a ubytování).
2. Zjednávání dotyku: Postup přískoky. Zjednávání dotyku.
3. Obrana: Zaujetí obranného postavení. Přerušení boje.
4. Útok: Čelní útok. Sbíhavý útok. Obchvatný útok.

Při podrobném studiu otázky musíme dojít k názoru, že „lekce“ plukovníka Lemoine není jednoduchým úderem, ale určitou kombinací různých výkonů. V lekci samé najdeme již kombinaci základních prvků šermu, jako jsou posuny, výpady, kryty atd. Vidíme jasně, že otázka „lekce“ jest otázkou kombinace, tudíž otázkou taktiky, přes to však v šermu jest úplně zmechanisována.

Vlastní taktika v šermu se projevuje až v samém zápase, při němž teprve přicházejí k uplatnění duševní schopnosti a individualita zápasníka. Taktika se jeví ve vzájemném zhodnocení sil, v zajišťování slabin protivníka, v postupném vyčerpávání jeho sil, v překvapení atd., při čemž zápasník využívá bezmyšlenkovitě, mechanicky různých kombinací ať útoku neb obrany nebo rychlých přechodů z obrany do útoku a naopak.

Tím jsme vlastně dospěli k jádru výcvikové metody plukovníka Lemoine. Zmechanisujeme to, co jsme dosud považovali za výhradní doménu taktiky a na co jsme často dělali sáhodlouhé náměty. Při vlastním zápase mechanismus musí býti již úplně vžit a rozvíjejme při něm vojenského ducha a vojenskou individualitu.

Nyní se naskytá otázka, na jakém podkladě zmechanisovat „lekce“. Plukovník Lemoine zmechanisoval je více méně na podkladě úkolu a tvoří sestavy.

Zbývá tedy rozřešiti důležitou otázku výcviku „lekce“. Soudím, že výcvikově je nutno vzít za podklad mechanisace činnost protivníka. Sestava se zaujímá proto, aby úkol mohl býti splněn vzhledem k možným nepřátelským zásahům. Sestava se pravděpodobně vlivem terénu a možností nepřátelského zásahu nebo zásahem samým za provádění úkolu několikrát změní, a byla-li by ztrnulá, mohla by vésti k mechanismu nezdávajícímu.

Z předcházejícího rozboru vysvítá, že výcvik „lekce“ bude míti v bojovém výcviku pěších jednotek velký význam. A kdo bude cvičitelem? Odpověď je nasnadě — nepřítel, protože mechanisujeme výcvik na podkladě jeho činnosti. Tím se dostává do popředí otázka znázorňování nepřítelů a jeho paleb.

Prostředků k znázorňování paleb máme velmi mnoho, avšak žádný není dokonalý. Mimo to nebývá těchto prostředků vždy správně použito. Nebývá vždy vyhraněn rozdíl mezi znázorňováním palby pro účely výcvikové a pro průběh cvičení.

Znáznorňování palby pro účely výcvikové musí býti přizpůsobeno látce, která má býti cvičena, a musí býti použito prostředků, které nejlépe tomu účelu vyhovují. Tak na příklad:

při výcviku vyhledávání skrytých palebných zdrojů nelze užití velkých praporek, nýbrž skrytých zbraní, umístěných tak, jak by byly umístěny ve skutečnosti;

při výcviku mechanického reagování na palbu postačí úplně klapačka nebo řehtačka, kterou cvičitel dává signály přímo u jednotky, aniž je nutno palebné zdroje znázornit nebo umístit;

při výcviku reakce na nepřátelskou palbu pohybem i vlastní palbou je nutno oba dříve uvedené způsoby vhodně kombinovat.

Znáznorňování palby pro účely výcvikové lze tedy charakterisovati snahou, aby byly podníceny úkony rázu mechanického.

Znáznorňováním palby pro průběh cvičení chceme dosáti správného chodu cvičení. Lze je tudíž charakterisovati požadavkem, podnítiti rozhodnutí jednotlivých velitelů a umožniti rozhodčím posouditi situaci i bojové možnosti jednotek za účelem správného rozhodování — podněcují se tedy úkony rázu taktického.

Při té příležitosti upozorňuji, že r. 1927 byl uveřejněn v 6. čísle Vojenských rozhledů můj článek o znázorňování palby. Tento článek byl pracován jako určitá část studie metody plukovníka Lemoína a snažil jsem se najíti prostředek k výcviku Lemoínovy „lekce“.

Všechny prostředky k znázorňování paleb mají jednu společnou nevýhodu, a ta je, že kladou na obrazotvornost vojína i poddůstojníka značné požadavky. Vojín na sebe lepší optické znázorňování nereaguje, a proto se při výcviku musíme této nevýhodě co možná vyhnouti. Při výcviku lekce musí konečně zmizeti „slavnostní háv“ cvičiště, na němž je vidět tolik praporek a stuh jako o národní slavnosti. Vojín nejlépe reaguje na akustické dojmy, a proto jich při výcviku co možná využijeme, a to takovým způsobem, jak se na bojišti jeví. Je na příklad zajímavé, že se často u cvičících jednotek používá klapačky, jež nahrazuje cvičné střelivo. Klapačka jest obvykle umístěna u palebného zdroje a při větší vzdálenosti není cvičící jednotkou slyšena. Lepší způsob je použití klapačky přímo uprostřed cvičící jednotky a palebný zdroj třebaš značkovati. Tím, že cvičitel dává akustické signály uprostřed cvičící jednotky, ubude mu starost, jak řídit činnost značkařů, což je vždy velmi obtížný problém. Rovněž dělovou palbu lze znázorňovati úderem na plech, nepřátelského letce malou řehtačkou atd.

To však nestačí. Všechny prostředky k znázorňování paleb nedávají ještě podkladu pro detailní výcvik vojína. Klapačkou na př. mohu znázorniti dobu, kdy se na jednotku střílí, směr, odkud střela přichází (klepání v daném směru), druh zbraně, která střílí (pušky — jednotlivé úderem; lehký kulomet — krátké serie úderů; těžký kulomet — dlouhá nebo nepřetržitá serie úderů), zbraň, jež střílí, je skutečně umístěna atd. Všechny uvedené údaje postačí snad pro teoretický výcvik — údaje pro praktický výcvik scházejí, a to i u nejlepšího prostředku znázorňovacího — cvičných nábojů. Schází údaj, podle něhož se vojín skutečně na bojišti řídí, a to jsou vněmy akustické, jež střelbu doprovázejí, a účinek morální. Ze zkušenosti víme, jak vypadá „hudba bojiště“. Bohužel tato hudba nebyla zachycena na gramofonových deskách, by mohla býti dnes tlapačem reprodukována na cvičišti a aby jednotky při ní prováděly

svou činnost. Jeví se tedy nutným, zavést do znázorňování paléb akustické zvuky, podle nichž řídil zkušený bojovník za války svůj pohyb na bojišti.

To zůstane snad nesplnitelným ideálem. Přes to však jsem toho mínění, že by se daly reprodukovat určité charakteristické zvuky, jež jsou v palbě obsaženy. Každý, kdo se častěji pohyboval v palbě, ještě dnes si vzpomene na různé zvuky střel a výstřelů. Výstřel z menší vzdálenosti se nepodobá ráně, nýbrž ostrému prasknutí, tím ostřejšímu, čím střela šla těsněji; vysoké střely z větších vzdáleností mají vysoký tón, z menších vzdáleností syčí, krátká střelba se pozná podle bzučení odrazů atd. Je těžko dnes po letech vzpomenouti si na různé podrobnosti, ale jedno jest jisté, že zkušený voják, který prošel několika boji, ocenil hned po prvních výstřelech hodnotu nebezpečí, jež mu od palby hrozí, a podle toho si počínal. Byl vycvičen nejlepším cvičitelem — nepřítelem; nezapomínejme však, jak draho se zaplatil tento výcvik.

Bylo by záhodno, aby byly provedeny pokusy tak, že by se střelba z různých vzdáleností a různé přesnosti zachytila na gramofonovou desku. Podle reprodukce pak vybrati určité charakteristické zvuky a sestrojiti jednoduchý znázorňovací prostředek pro velitele čety ať ve formě sirény nebo jiné — to je otázka konstruktéra.

Je na bíle dni, že nemůže jíti při znázorňování o nějaký výcvikový cíl, t. j., aby na příklad voják poznal, že střela letěla 3 m nad ním, nebo dáti mu prostřední bojiště atd. — to není možné. Jde jen o prostředek, jímž by se znázorňoval vojákovi — a to způsobem co nejvíce odpovídajícím skutečnost — jak si má při určitých akustických dojmech počínat.

Cvičných nábojů je pro výcvik a cvičení málo. Proto často vidíme, jak velitel čety postupuje a vtom již naň někdo křičí: „Jak můžete postupovat v boční palbě 2 těžkých kulometů?“ Chvíli stojí a již zase někdo křičí: „Proč nepostupujete, vždyť nikdo nestřílí!“ A při tom celá střelba a ony 2 těžké kulometry jest jeden červený praporek, jímž kdosi kdesi v terénu mává, který velitel čety, jdoucí na svůj cíl, nevidí.

S přískoky je tomu zrovna tak. Jeden požaduje přískoky krátké, druhý dlouhé, jeden přímé, druhý klikaté. Přískok se řídí podle palby. V palbě mířené musí býti přískoky rychlé, krátké, klikaté. V palbě hromadné dlouhé a přímé atd.

Aby zásadní prvky pohybu v palbě mohly býti cvičeny, bylo by záhodno znázorniti palbu, jež vyžaduje:

krátké přískoky a postup opatrný,

dlouhé přískoky, postup soustavný, volný a uspořádaný,

postup rychlý ve formě doběhnutí pod palbou a nové shromažďování.

Přimyslíme-li si k tomuto způsobu znázorňování ještě dokonalý výcvikový film, ovšem zvukový, v němž by se vytvořilo skutečné prostředí bojiště — uznáme, že by vojáci a poddůstojníci snadno pochopili znázorňování palby. Výcvikový film se musí omeziti jen na ukázky, musí rovněž vzbuzovati dojmy.

Materiální účinek ovšem nelze naznačiti. Přes to však je možno říci vojákům, co vlastně cvičím. Tak na příklad je velmi obtížné vysvětliti poddůstojníkům a vojákům pojem převahy palby. Cvičitel si musí vymýšleti různé přílehlavé ukázky, které mají mnohem větší cenu než naučení definic. Tak na příklad: Umístíme dva vojáky s přilbami do mělkého okopu. Zařídíme, aby na ně postupovalo z 200 m osm mužů, ale tak, že nestřílejí. Uvidíme, že by snadno oněch osm mužů odstříleli. Mají pře-

vahu palby. Potom dejme postupovati oněch osm mužů tak, že střídají pohyb a palbu. Při každém jejich výstřelu švihněme nad bránícími se vojíny připraveným lanem (dva muži krouží lanem) — zásah lanem znamená zranění. Uvidíme již značný rozdíl jejich střelby. Konečně dejme na ně střílet kulomet a lano švihá nepřetržitě, t. j. nepřítel má nad nimi úplnou převahu palby — jsou neutralisováni. Uvidíme jasně jejich možnosti palby a pohybu. Při ukázce pak můžeme rovněž objasnit zvukové znázornění, jehož při výcviku používáme.

Není-li znázorňovacích prostředků, nutno se přidržeti improvisací, co možná odpovídajících zásadám dříve uvedeným.

Zdůrazňuji, že nejvýhodnějším znázorňováním při výcviku je znázorňovati palbu přímo u jednotky a ne u palebného zdroje.

Mnohý snad namítne docela oprávněnou věc. Proč mám něco v jednotce znázorňovati, když ji to mohu klidně říci. Nesmí se však zapomínati, že jednotka je rozložena na určité šířce, a pak, že by se cvičitel umluvil. Jsou však závažnější důvody, jež uvedu později.

A nyní něco o způsobu dávání povelů a jich postupování. Po té stránce lze souhlasiti s plukovníkem Lemoinem, když tvrdí, že mnoho smluvených znaků znamená zmatek. Nelze však dobře přijmouti jeho dodání zprávy morsovou abecedou, a to ještě prostřednictvím neoborníků.

Jsme-li si vědomi obtíží dodání nebo postoupení povelu a rozkazu v boji, musíme je především omeziti, t. j. shrnouti větší počet různých úkonů v několik povelů.

V boji jsou nejdůležitější tyto povely: „Kupředu! K zemi!“ „K palbě! Cíl..., pálit...! Napravo, nalevo!“ To je vše. Je právě otázkou výcviku vojínů a velitelů, aby tyto jednoduché povely v boji postačily. V tomto pochopení je základ jednotnosti výcviku a ovladatelnosti jednotky v boji. Při tom zdůrazňuji ovládání podřízené jednotky jen jednoduchými znamenými a výcvik neustále vedený v tom smyslu, že se jednotka řídí činnostmi svého velitele.

K vedení výcviku a snadnému ovládání jednotek nebo hloučků (lehký kulomet — úderníci — granátníci) jeví se nutnost stanovit:

volací značku jednotky,
značky pro vlastní povel.

Zdůrazňuji, že tyto značky nemají vůbec nic společného s morsovou abecedou. Učíti vojína morsové abecedě je zbytečnou ztrátou času, protože ji zapomene každý tolikrát, kolikrát se jí naučil — není-li v souvislosti přímo s jeho povoláním (telefonisté, telegrafisté, signalisté).

Volací značky lze na příklad v četi stanovit takto: první družstvo — tečka, druhé družstvo — dvě tečky, třetí družstvo — tři tečky, celá četa — čárka.

Tato volací značka, jež na počátku výcviku bude po většině dávána píšťalkou, postupem času musí býti dávána všemi možnými prostředky (paží, puškou, čepicí, kapesníkem atd.) a musí se úplně vžítí.

Povely samy se omezí jen na ty, o nichž jsem se již zmínil, a je možno je stanoviti podobně:

kupředu — tečka, čárka,
k zemi — čárka, tečka a p.

Tyto povely musí se rovněž vžítí a postupně musí býti dávány všemi možnými prostředky.

Na první pohled se zdá, že je to věc složitá a že mohou nastati omyly. Necht' si však každý představí na příklad, že před ním na 100 m leží četa rozvinutá na 200 m fronty a při tom že se střílí. Pak ať si píská nebo vůbec jiným prostředkem dodá povel a srovná tento způsob s jinými možnostmi velení (upozorňují, že se na bojišti tak nespěchá jako na cvičišti). Při tom je rovněž nutno posouditi, do jaké míry lze jiné možnosti velení v palbě uskutečniti. Jediné jednoduché vedení jednotek může míti v boji úspěch.

Nejdůležitějším prvkem při tomto způsobu je, že vojin musí často reagovati na znamení a znázorňování palby samostatně, bez přímého velení a může plně uplatniti svou individualitu. Nestane se pasivním tvorem, nad nímž neustále stojí cvičitel a který ví, že sebe menší jeho pohyb bude ihned kritisován. Chápavější vojini velmi rychle pochopí svého velitele a méně chápaví budou prostě napodobovat své kamarády.

Zbývá ještě řešiti otázku vedení a usměrňování výcviku.

Při vedení výcviku musíme si především uvědomiti jeho účel, který je Cvičebním řádem definován takto: „Jediným účelem vojenského výcviku je připravit se na válku k uhájení svobody a celistvosti státu.“ Tuto všeobecnou definici, jež se vztahuje na všechny obory výcviku, musí si každý cvičitel a velitel konkretisovati a tím si stanoviti podklad výcvikového programu. Jinými slovy, musí si stanoviti to, co musí vojin a jednotka ovládati v určitém výcvikovém oboru, aby byla splněna podmínka všeobecné definice.

Konečný cíl bojového výcviku lze stanoviti takto:

„Vytvořiti soudržné jednotky, ovladatelné za bojových podmínek“.

Soudržnosti se dosáhne jen neustálým vzájemným stykem a velmi častou spoluprací jednotlivců a jednotek. Ovladatelnosti bude dosaženo, když každý jednotlivec a každá jednotka zasáhne iniciativně do boje podle rozkazu velitele. Ovladatelnosti „za bojových podmínek“ bude dosaženo, až když jednotlivci a jednotky zasáhnou do boje v prospěch celku na podkladě jednoduchých povelů, jež jsem uvedl, dodaných za bojových podmínek. Tím jsme si ještě více upřesnili konečný cíl bojového výcviku.

Při dalším detailování se již začínají vyhraňovati jednotlivé složky výcvikového programu. Výcvikový program musí býti založen tak, aby po ukončení výcviku:

1. každý vojin věděl, co má dělat, když slyší nebo vidí značku „kupředu“ nebo jeho velitel jde kupředu a při tom nepřítel střílí:

z pušek,

z lehkých kulometů,

z těžkých kulometů,

z děl atd., a to za různých podmínek, jež jsou:

palba jednotlivými ranami, hromadná, krátká, dlouhá,

palba přichází čelně, zprava, zleva atd.;

2. každý vojin věděl, jak si má počínati, slyší-li nebo vidí-li značku

„k zemi“ a při tom:

nepřítel střílí za podmínek uvedených za 1.,

cíle nepřátelské je těžko rozeznat,

jeho sousedé postupují atp.

Totéž aby ovládaly:

jednotlivé hloučky (úderníci, lehký kulomet, gránátníci),

družstva,

čety, a to jak ve vlastním rámci, tak i v rámci celku (vzájemná spolupráce). Tehdy je rota vycvičena jako soudržný a ovladatelný celek.

A nyní nechť každý uváží, co práce, námahy a trpělivosti vyžaduje dosažení vojenského ideálu, t. j. „jednoduchosti“.

Zbývá rozřešiti zhruba otázku, jak cvičiti, zda individuálně či kolektivně. Tuto otázku řeší požadavek soudržnosti v jednotkách, proto se bude výcvik prováděti zásadně kolektivně.

Toto řešení podporuje rovněž skutečnost, že v jednotkách nejsou jednotlivci stejné úrovně inteligence a chápavosti. Vojíní chápavější budou příkladem svým méně chápavějším druhům a výcvik bude rychleji pokračovati. Kromě toho jinou velkou výhodou kolektivního výcviku je to, že se při tomto způsobu jeví neustále potřeba celku a tím vymizí cviky, jež pro celek nemají významu. Dále kolektivní výcvik spojuje jednotlivé individuální cviky v jediný rámec a tím cvičící jednotlivec nebo jednotka jasně pochopí účel daného výcviku.

Postup při výcviku bude obdobný jako v šermu. Nejdříve cvičí cvičitel jednotlivé prvky, při čemž přechází od prvků jednoduchých k prvkům obtížnějším, pak začne cvičiti kombinace prvků, a to zase postupně od jednoduchých kombinací přechází ke kombinacím složitým.

Základní výcvikovou jednotkou spolupráce jednotlivých zbraní bude družstvo, kdežto pro spolupráci jednotek bude základní výcvikovou jednotkou četa.

Bylo by zbytečné uváděti zde příklady jednotlivých „lekci“. Každý cvičitel si je snadno sestaví podle údajů, jež jsem uvedl. Rovněž kostru výcvikového programu jsem dříve naznačil.

Postup výcviku, zvláště při výcviku v rotě, sám velitel na znázorňování nestačí. Nechce-li pustiti výcvik z ruky, musí pak užiti prostředku, jímž znázorňuje jednotlivým velitelům činnost nepřítele. Pro tento účel se mi zdá vhodný způsob, jež jsem uveřejnil r. 1927 ve Vojenských rozhledech v VIII. ročníku, 6. čísle. Pomocí daných terčů může velitel dáti svým požadavkům veškeré nutné údaje a tím je zároveň učiti hodnotiti palbu. Na podkladě údajů na terči uvedených dávají jednotliví velitelé akustické značky pro své podřízené.

A nyní něco o taktice. Jak vidíme, taktika v malých pěších jednotkách se omezí na nejmenší míru. Bude cvičena již za lekce a v mnoha případech, vždy v rámci celku, bude vžita a pochopena, aniž se o ní mnoho mluví. Přehlídku bojového výcviku malých jednotek si představuji takto: „Desátníku, tam v tom kroví je nepřítel — jděte na něho!“ a zhodnocení výcviku podle toho, jak si vojíní počínají. Dlouhé rozhodování, rozkazování nechme stranou. Vždyť naše předpisy toho mnoho nežadají a jsou neobyčejně střízlivé proti bývalým předválečným předpisům.

Taktika velitele čety a roty se projeví v sestavování „lekci“, které pro provádějící jsou schematem, kdežto pro vedoucí obsahují základní zásady taktiky. V boji se pak taktika projeví, jak již jsem uvedl, v zhodnocení nepřítele a vlastních možností. A k tomu musí býti mnoho rozvahy a zkušeností, aby se velitel v boji rychle rozhodl k vydání povelů způsobem, jež jsem uvedl.

Upozorňuji, že tento racionální způsob je fysicky velmi namáhavý, jak pro cvičitele, tak pro cvičící a žádný velitel, jehož jednotka tímto způsobem cvičí, nemůže žádati, aby výcvik byl prováděn od rána do večera. Odpoledne možno se obírat jinými obory výcvikovými, nevyžadujícími tělesné námahy.

Pěchota u nás a v cizině.

Major gšt. Jiří Sommer:

Dva nejnovější typy pěchotních děl.

Na rozdíl od doprovodného dělostřelectva, které podle našich předpisů představuje část divisního dělostřelectva, přechodně podřízeného pěchotě, je pěchotní dělo v některých armádách organickou součástí pěchoty, jako na příklad naše lehké minomety.

Žádná armáda nemá dosud vyřešen typ pěchotního děla, který by odpovídal všem požadavkům, které se na něj kladou, ač jeho potřeba u pěšího pluku je všeobecně uznávána. Většina armád se spokojuje jistým provisoriem; jako pěchotních děl užívá zatím pohyblivějších typů lehkého dělostřelectva nebo hledá a zkouší nové vzory.

Jaké úkoly čekají pěchotní dělostřelectvo? Zasáhnouti všude tam, kde by podpora divisním dělostřelectvem přišla pozdě nebo nepřišla vůbec, t. j. neutralisovati nově se objevující a blízké kulomety, doprovodná děla, čeliti nepřátelským obrněným vozidlům. Na nepřátelské kulomety a doprovodné zbraně, skryté a umístěné v připraveném terénu, budeme zpravidla potřebovati zbraně se strmou drahou letu, tedy houfnice, na obrněná vozidla naproti tomu zbraně s velkou počáteční rychlostí a s plochou drahou letu, tedy kanonu.

Zdálo by se tedy, že pěchota potřebuje 2 typy pěchotního děla: houfnice i kanonu. Základním požadavkem pěchotního děla je jeho pohyblivost a nenápadnost. Nesmíme se domnívati, že pěchotní dělo bude střílet jen přímou střelbou. Právě naopak. Aby mohlo splnit své úkoly, bude obvykle střílet z krytu; jen zřídka vyjede dělo z krytu a zahájí palbu přímou, ale pak po několika ranách musí zmizet, dřív než bude soustředěním nepřátelské palby zničeno.

Normálně nebude palebné stanoviště pěchotního děla dále než 500—1000 m za palebným sledem — asi ve výši SV. praporu. V této výši se nenajde mnoho vyhovujících palebných stanovišť; pěchotní dělo bude proto brzy prozrazeno. Prozrazení má v zápětí okamžitou změnu palebného stanoviště. Dále je třeba, aby velitel jednotky pěchotních děl byl stále blízko stanoviště velitele, kterému podléhá, t. j. blízko SV. praporu. To se často mění, proto velitel této jednotky musí je následovat, a to je rovněž příčinou častých změn palebných stanovišť. Vidíme, že se právem klade u pěchotního děla velký důraz na jeho pohyblivost a nenápadnost.

V poslední době se objevily v cizích odborných časopisech zprávy o 2 nových pěchotních dělech. Všimněme si blíže jejich vlastností, abychom zjistili, není-li už nové, ideální pěchotní dělo nalezeno.

75 mm (47 mm) pěchotní dělo Bofors vz. 31.

Dělo v palebném stanovišti má dvouramennou rozvírací lafetu na 2 kolech a váží i se štítem 365 kg. Normálně je dopravováno rozložené na 5 soumarech, přičemž jednotlivé součástky váží 80—100 kg. Dělo dá se však rozložit ještě v menší součástky asi 40 kg a přemístiti 12 muži.

Nerolozžené dělo utáhne 1 kůň anebo na menší vzdálenost 3—4 muži.